

MANAGEMENT LETTER 2024

Gemeente Diemen

Aan:

het college van B&W van
Gemeente Diemen
t.a.v. de heer J. Klaasse
D.J. den Hartoglaan 1
1111 ZB Diemen

Amstelveen, 12 december
2024

Kenmerk: JvS/IB/1065570

Geacht college,

In het kader van de aan ons verstrekte opdracht tot controle van de jaarrekening 2024 van de gemeente Diemen brengen wij met deze management letter verslag uit over onze bevindingen naar aanleiding van onze interim-controle. Voor een nadere omschrijving van onze opdracht, de reikwijdte en aanpak van onze controle en overige afspraken verwijzen wij naar de opdrachtbevestiging 2024.

Deze management letter bevat onze belangrijkste bevindingen ten aanzien van de processen binnen de gemeente Diemen en de daarin opgenomen beheersingssystemen. Wij hebben deze bevindingen en aanbevelingen afgestemd met de strategisch adviseur financiën op 9 december en de gemeentesecretaris & wethouder op 12 december. In deze rapportage richten wij ons met name op mogelijke verbeterpunten in de bedrijfsvoering en de processen die wij hebben onderzocht in het kader van de controle van de jaarrekening en onze interim-controle. Dit heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de interne beheersing en het zelf controlerend vermogen van uw organisatie.

Tijdens onze bezoeken aan de gemeente Diemen en Duo+ komen wij ook in aanraking met andere ontwikkelingen van uw organisatie en bedrijfsvoering. We bespreken graag een aantal van die andere ontwikkelingen met u. In deze management letter besteden we daarom ook aandacht aan ontwikkelingen op andere gebieden dan de processen.

Het vervolg van onze werkzaamheden voor de controle van de jaarrekening staat gepland in april 2025. Hier zijn met de financieel adviseurs en financiële beheerders vanuit Duo+ afspraken over gemaakt.

Op basis van Nederlands recht en overige beroepsregels, zoals de ‘Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten’ (ViO), is vereist dat wij onafhankelijk zijn ten opzichte van onze controle-cliënten. Wij zijn van mening dat door ons is voldaan aan deze eisen. Wij hebben de overige dienstverlening naast de controle van de jaarrekening beoordeeld aan de hand van onze beroepsregels en hebben geconcludeerd dat het type dienstverlening en de vergoeding onze onafhankelijkheid niet beïnvloeden.

Wij hopen u met dit verslag van dienst te zijn. Wij willen de organisatie bedanken voor de prettige samenwerking en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,

BDO Audit & Assurance B.V.
namens deze,

J.F.A. van Schaik RA

Partner en extern accountant gemeente Diemen

Inhoudsopgave

01

Dashboard
interim-controle

02

Ontwikkelingen &
Aandachtspunten

03

Bevindingen
interim-controle

1. Dashboard interim-controle

1.1 Dashboard interim-controle

1.1 Dashboard interim-controle

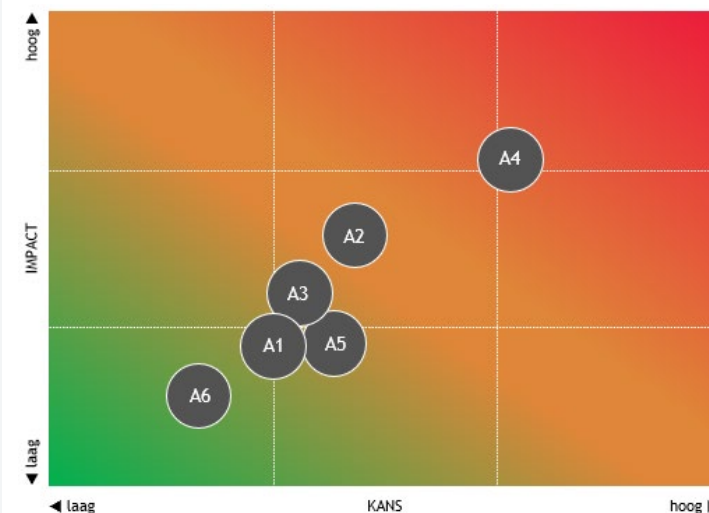
UW INTERNE BEHEERSING

- ▶ Op basis van onze observaties concluderen wij dat de interne beheersing en controleomgeving van voldoende niveau is.
- ▶ Voor een organisatie met de omvang van de gemeente Diemen is onze norm dat de processen in opzet, bestaan en werking (inclusief IT) goed werken en getoetst worden door VIC. De gemeente Diemen voldoet aan deze norm.
- ▶ Een aantal bevindingen voor 2024 zijn gelijk aan de management letter 2023. In de reactie op de management letter 2023 heeft de organisatie aangegeven dat in 2024 punten opgepakt zouden worden, zoals de frauderisico analyse en VIC-werkzaamheden. Deze opvolging is nog onderhanden en loopt nog door in 2025.
- ▶ Wij hebben geconstateerd dat de VIC werkzaamheden zijn verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Uit de reeds ontvangen kwartaalrapportages over de eerste helft van het jaar zijn geen bijzonderheden gebleken.

IT-BEHEER: VERBETERPUNTEN

- ▶ Voor de IT-audit zijn de applicaties voor de inkoop-, financiële en zorgadministratie in scope.
- ▶ Cybersecurity vraagt maatregelen ter bescherming van uw organisatie.
- ▶ Er zijn vanuit de getroffen IT-maatregelen geen aandachtspunten die vragen om een spoedige opvolging voor de jaarrekeningcontrole 2024.

ONZE BEVINDINGEN

ONTWIKKELINGEN

- ▶ Verwacht nieuw inkoopcontract jeugdzorg kan grote gevolgen hebben voor beheersing van doelmatige en doeltreffende inzet van middelen.
- ▶ De inkoopcoördinator wordt niet betrokken bij alle inkopen van de gemeente. Hierdoor kan zij niet sturen op het volgen van het inkoopbeleid en de aanbestedingswetgeving, wat kan leiden tot onrechtmatigheden.
- ▶ NIS2 - digitale weerbaarheid verankerd in wet- en regelgeving van de EU. Gemeenten zijn aangemerkt als "zeer kritieke organisatie".
- ▶ Het kabinet gaat schijnzelfstandigheid aanpakken, wat risico's met zich meebrengt voor organisaties die werken met zelfstandigen die eigenlijk werknemers zijn.

RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDDING EN VIC

- ▶ Gedurende 2024 is in overleg met BDO een VIC plan opgesteld. Wij hebben o.a. de afbakening van de populaties, de steekproefmethode en de werkzaamheden afgestemd. Dit VIC plan is nog niet vastgesteld. Dit wordt naar verwachting in 2025 opgepakt.
- ▶ In het VIC plan is er geen koppeling tussen de risico-analyse per proces en de uitbestede werkzaamheden. Aanbeveling is om dit voor 2025 op te nemen.
- ▶ In de dienstverleningsovereenkomst (DVO) met DUO+ is geen specifieke aandacht voor uitbestede VIC-werkzaamheden. Dit betekent dat er geen formele basis is vanuit de DVO om DUO+ aan te spreken.
- ▶ Het controleprotocol en normenkader 2024 is door de gemeenteraad vastgesteld op 12 november jl. De verantwoordingsgrens is hiermee vastgesteld op 2% van de lasten inclusief onttrekking reserves.

OVERZICHT VAN ONZE BEVINDINGEN

A1	Planning & Control - Opstellen frauderisicoanalyse en vaststellen M&O beleid
A2	Planning & Control - Verbeteren regiefunctie gemeente op uitbestede (vic-)werkzaamheden aan Duo+
A3	Inkopen & Aanbesteden - Inrichting van een verplichtingenadministratie
A4	Inkopen & Aanbesteden - Inrichting van het inkoop- en aanbestedingsproces
A5	Inkopen & Aanbesteden - Opstellen van actuele procesbeschrijving
A6	Belastingen - Aansluiten van de kwartaalrapportages van Gemeentebelastingen Amstelland op de financiële administratie

2. Ontwikkelingen & Aandachtspunten

2.1	<u>Belangrijkste aandachtspunten vanuit de interim-controle</u>	7
2.2	<u>Ontwikkelingen gemeente Diemen</u>	9
2.3	<u>Rechtmatigheidsverantwoording</u>	12
2.4	<u>Informatiebeveiliging en cybersecurity</u>	13
2.5	<u>Wet DBA</u>	15
2.6	<u>Relevante wijzigingen in het BBV</u>	16
2.7	<u>Duurzaamheidsverantwoording</u>	17

2.1 Belangrijkste aandachtspunten vanuit de interim-controle

Aandacht voor frauderisicobeheersing in beleidstukken en interne controleaanpak

Vanuit zowel het maatschappelijk verkeer als de accountantscontrole wordt meer aandacht verwacht voor frauderisicobeheersing binnen de gemeentelijke organisatie. Wij zien dat in de uitwerking van de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden frauderisico-elementen zijn onderkend en dat er werkzaamheden worden uitgevoerd om deze frauderisico's te mitigeren of detecteren. Er is een beperkte frauderisicoanalyse uitgevoerd binnen uw organisatie. Hierin zijn niet alle bestaande beheersmaatregelen opgenomen en ontbreekt classificatie gebaseerd op de mogelijke impact van de risico's.

Wij adviseren om de interne frauderisico analyse periodiek te actualiseren en de voortgang van de verbetervoorstellen dir voorkomen uit de frauderisico analyse actief te monitoren en hierover te rapporteren. Een expliciet frauderesponsplan ontbreekt nog binnen uw organisatie. Wij vragen u aankomend jaar verdere invulling te geven aan deze documenten. Gedurende onze interim-controle hebben wij vastgesteld dat in 2024 een concept M&O-beleid is opgesteld door DUO+ voor het samenwerkingsverband en de drie DUO-gemeenten. Naar verwachting wordt deze in 2025 vastgesteld.

Effectiviteit van verbijzonderde interne controle

Wij maken zoveel mogelijk gebruik van de door de VIC uitgevoerde (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden. Gedurende het boekjaar heeft afstemming plaatsgevonden tussen BDO en de VIC over onder andere het VIC-plan, de afbakening van de populaties, steekproefmethode en de uit te voeren werkzaamheden. Door deze afstemming kunnen wij gebruik maken van de werkzaamheden van de VIC op de processen van de gemeente, waardoor onze controle op een efficiënte wijze kan worden ingericht. Het VIC-plan over 2024 is nog niet vastgesteld. Wij bevelen u aan om dit voor het VIC-plan 2025 tijdig te doen, zodat wordt gewaarborgd dat de werkzaamheden conform het VIC-plan worden uitgevoerd. Wij merken verder op dat weinig interne controlewerkzaamheden plaatsvinden op de afdelingen zelf bij uitvoeringsorganisatie DUO+, waardoor de VIC opereert als tweedelijns controle in plaats van de beoogde derde lijn. De interne controle op het sociaal domein wordt binnen gemeente Diemen zelfstandig opgepakt. Voor grondexploitaties zien wij een sterk proces in de 1^e lijn, maar ontbreekt invulling vanuit VIC.

In het huidige VIC-plan ontbreekt de doorvertaling van de risico-inschatting van de VIC op de werkzaamheden. Door risicogericht te werken waarborgt u dat de meest urgente risico's voor de gemeente worden afgedekt door de werkzaamheden van de VIC. Onze aanbeveling is dan ook om dit op te nemen in het VIC-plan over 2025. Wij hebben de tussentijdse rapportages van de VIC beoordeeld. Hieruit zijn geen bijzonderheden gebleken. Wel is ons opgevallen dat actiepunten uit voorgaande kwartaalrapportages niet altijd terugkomen in de volgende rapportage, waardoor onduidelijk is of dit punt reeds is opgelost.

De werkzaamheden voor de gemeente Diemen zijn uitbesteed aan DUO+. Tijdens onze interimcontrole hebben wij vastgesteld dat de VIC-werkzaamheden niet zijn opgenomen in de dienstverleningsovereenkomst met DUO+. Hierdoor zijn de rapportagelijnen niet geformaliseerd en is niet vastgelegd wanneer de gemeente een rapportage kan verwachten van de VIC van DUO+. Dit betekent dat er geen formele basis is om DUO+ aan te spreken wanneer er rapportages ontbreken.

De werkzaamheden voor de gemeente Diemen zijn, met uitzondering van de grondexploitaties en het sociaal domein, uitbesteed aan DUO+. Voor de interne controles binnen het sociaal domein, die periodiek plaatsvinden, vindt geen tussentijdse rapportage plaats. Na afloop van het boekjaar wordt een controle memorandum opgesteld. Wel worden bevindingen van de uitgevoerde waarnemingen op de Jeugdwet, Participatiewet en WMO tussentijds afgestemd met de verantwoordelijke teammanagers. Voor grondexploitaties is geen sprake van specifieke VIC-werkzaamheden.

2.1 Belangrijkste aandachtspunten vanuit de interim-controle

Monitoring van contractuitputting

DUO+ heeft in oktober 2023 een inkoopcoördinator aangesteld om een gezamenlijke inkooporganisatie in te richten voor DUO+ en de drie DUO-gemeenten. Naast het inrichten van de gezamenlijke inkooporganisatie begeleid zij budgethouders en -beheerders wanneer er een inkoop moet worden gedaan. Hiermee wordt gewaarborgd dat de juiste inkoopprocedure wordt gewaarborgd. Toch is zij niet bij alle inkopen betrokken en verrichten verscheidene teams in de organisatie inkopen zelfstandig. Deze zelfstandige inkoop is toegestaan op basis van de mandatering inkoop- en aanbesteding en het huidige inkoop- en aanbestedingsbeleid. Hiervoor is in januari 2024 de aangepaste bevoegdhedenregeling vastgesteld. Er wordt gebruik gemaakt van een inkoopkalender waarop grote voorspelbare inkopen in beeld zijn gebracht.

Doordat de inkoopcoördinator niet op alle inkopen zicht heeft bestaat voor de gemeente Diemen het risico dat niet de juiste inkoopprocedure wordt gevolgd, of dat de gekozen inkoopprocedure niet juist wordt doorlopen. Dit kan leiden tot onrechtmatigheden in uw jaarrekening. Wij adviseren om het interne inkoopbeleid aan te scherpen en de betrokkenheid van de inkoopcoördinator te waarborgen bij inkopen met een vast te stellen omvang, zeker met een omvang (over vier jaar of de contractperiode) boven het drempelbedrag voor Europees aanbesteden.

De gemeente Diemen beschikt niet over een contracten- en/of verplichtingenadministratie. Hierdoor is het voor de inkooporganisatie niet inzichtelijk welke lopende contracten de gemeente heeft en of hierbij sprake is van over-uitputting van een contract. Wel wordt er door de VIC ieder kwartaal een spendanalyse met steekproef uitgevoerd om achteraf te constateren of er onrechtmatigheden hebben plaatsgevonden. Wij bevelen aan om een contracten- en verplichtingenadministratie in te richten zodat er door de inkooporganisatie ook preventief gemonitord kan worden op mogelijke contractuitputting.

Inhuur medewerkers via brokerconstructie

In 2023 is de gemeente overgegaan tot een brokerconstructie ten aanzien van de inhuur van medewerkers vanaf functieschaal 7. Hiervoor heeft in mei 2022 een Europese aanbestedingsprocedure plaatsgevonden, waarna een keuze is gemaakt voor Yacht Inhouse Services (YIS). Gedurende de implementatiefase zijn de lopende inhuuropdrachten overgegaan, door het afsluiten van overeenkomsten tussen de zzp'ers en YYS en het beëindigen van de lopende opdrachten. Voor 2024 zijn nog niet alle uitgaven op basis van deze nieuwe constructie verantwoord. De verwachting van de gemeente is dat dit voor 2025 wel het geval is.

Er zijn derhalve vanuit de inhuur van medewerkers via de brokersconstructie voor 2025 op dit moment geen aandachtspunten voor de rechtmatigheidsverantwoording. Per jaareinde zal worden vastgesteld of alle inhuur van medewerkers voor gemeente Diemen via YYS is gelopen. Dit wordt momenteel gemonitord door de VIC middels de spendanalyse welk ieder kwartaal wordt uitgevoerd. Vanwege de transitieperiode is de verwachting dat er nog uitgaven op basis van oude contracten voor 2024 zijn verwerkt.

2.2 Ontwikkelingen gemeente Diemen

Grip op Gemeentebelastingen Amstelland

De aansluiting tussen de verantwoording van Gemeentebelastingen Amstelland en de financiële administratie wordt jaarlijks gedaan bij opstellen van de jaarrekening. Hierbij wordt vastgesteld dat de verwerking in de financiële administratie aansluit op de financiële verantwoording vanuit de gemeenschappelijke regeling. Deze verantwoording is voorzien van een verklaring van hun accountant. Tussentijds wordt geen aansluiting vastgesteld van de financiële administratie van Diemen op de kwartaalrapportages van Gemeentebelastingen Amstelland. Wij bevelen aan om ieder kwartaal de aansluiting te maken met de financiële administratie. Op basis van deze rapportages kan al worden vastgesteld of de positie in de financiële administratie nauwkeurig is opgenomen.

Specifieke uitkeringen

DUO+ heeft voor de jaarafsluiting 2024 een nieuwe SiSa coördinator aangesteld die de gemeente Diemen zal ondersteunen bij de coördinatie van de SiSa-verantwoording. Hij verzamelt de benodigde informatie vanuit de organisatie en zal op basis hiervan de SiSa verantwoording opstellen. De bestedingen van de ontvangen SiSa-gelden worden door de budgethouders zelf getoetst op het voldoen aan alle voorwaarden die de SiSa-regeling stelt. Hierop wordt gedurende het boekjaar geen controle uitgevoerd. De uitputting vanuit de SPUK wordt tussentijds gemonitord door de monitoring op de geboekte lasten door de betrokken beleidsmedewerkers. Het risico bestaat dat beleidsmedewerkers niet volledig op de hoogte zijn van de vereisten vanuit de specifieke uitkering. Hierdoor ontstaat de kans dat eventuele uitgaven die niet aan de voorwaarden voldoen, pas in een laat stadium worden ontdekt bij de controle van de SiSa-coördinator. Dit leidt ertoe dat de SiSa-verantwoording in een laat stadium aangepast moet worden. De SiSa-verantwoording wordt niet beoordeeld door de VIC. Wij adviseren de VIC hierin een rol te geven als waarborg dat de bestedingen en ontvangsten via een gestructureerd doorlopen proces in de SiSa-verantwoording worden opgenomen.

Aanschaf flexwoningen voor opvang vluchtelingen

De gemeenteraad heeft begin 2024 besloten tot de aanschaf van dertig extra flexwoningen voor de opvang van ontheemden Oekraïners op de Diemerdreef. Deze woningen zullen naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 worden opgeleverd. Eerder zijn reeds dertig flexwoningen aangeschaft welke zijn geplaatst aan de Bergwijkerdreef in Diemen Zuid. Deze locatie is in verband met de toekomstige ontwikkelingen van Holland Park Zuid tijdelijk. De huidige flexwoningen zullen worden verplaatst naar de locatie op de Diemerdreef en een locatie elders in Diemen. Zodra de flexwoningen niet meer nodig zijn voor de opvang van Oekraïners zullen zij worden gebruikt als sociale huurwoningen voor andere bijzondere doelgroepen met een tijdelijke woonbehoefte. De juiste administratieve verwerking van deze activiteiten behoeft aandacht. Wij zijn hier op initiatief van de gemeente al over in gesprek.

2.2 Ontwikkelingen gemeente Diemen

Verwacht nieuw inkoopcontract jeugdzorg

In 2024 is de inkoopprocedure voor de nieuwe contracten met jeugdzorgaanbieders gestart. De gemeente Diemen organiseert de inkoop van het nieuwe jeugdzorgcontract samen met de gemeenten Ouder-Amstel, Uithoorn en Amsterdam. De gemeente overweegt om een lumpsumvergoeding met de zorgaanbieders af te spreken. Een lumpsumvergoeding is een vaste jaarlijkse vergoeding die de zorgaanbieders van de gemeente ontvangen. Het voordeel van een lumpsumvergoeding is dat een gemeente jaarlijks weet wat de financiële uitgaven zijn voor jeugdzorg. Deze afspraakvorm kan zorgen voor een administratieve lastverlichting voor zowel de gemeente als de zorgaanbieders.

De gemeente wil ook grip houden op de rechtmatigheid, doeltreffendheid en doelmatigheid van de inzet van de middelen. Voor het behouden van grip is het essentieel dat de gemeente in het lumpsumcontract concrete afspraken opneemt over key performance indicators (KPI). KPI's over bijvoorbeeld het aantal cliënten, het type zorgverlening én het wachttijdenbeleid. Alsmede afspraken over de gevolgen van het niet halen of rapporteren over KPI's. Naast deze afspraken helpt het de gemeente om met de afvaardiging van de zorgaanbieders een overlegstructuur in te richten en de verantwoordingsverplichtingen over de KPI's overeen te komen.

Wanneer verschillende gemeenten tezamen jeugdzorg inkopen is het belangrijk dat duidelijke afspraken worden gemaakt over beleid en verdeling van lasten. Het valt landelijk op dat het percentage jongeren met jeugdzorg sterk verschilt per gemeente. Eén van de oorzaken is het verschil in beleidskeuzes. De verdeling van lasten is een aandachtspunt wanneer in het contract een percentage wordt afgesproken in plaats van afrekening op basis van werkelijke cliënten per gemeente. Zeker wanneer grote verschillen zitten in het aantal cliënten per gemeentes, kunnen kleine aanpassingen in de verdeling grote impact hebben op de financiën.

Zorgfraude en contractmanagement WMO en Jeugdzorg

Binnen het sociaal domein is zorgfraude een belangrijk onderwerp. Met name fraude door de zorgaanbieders kent een (vermoedelijke) grote omvang. De afstand tot de zorgaanbieder en de driehoeksverhouding waarin de zorg niet aan de gemeente, maar de client wordt geleverd maakt toezicht en handhaving complex. De VNG schat de omvang van zorgfraude in op 5-8% van het totale zorgbudget en regelmatig verschijnen berichten in de media over fraude en hoge winsten in de zorg. Onlangs is door Pointer een lijst gedeeld met 600+ mogelijk frauderende zorgbedrijven. Deze lijst is opgesteld vanuit drie indicatoren, te weten: structureel opmerkelijk hoge winst; uitgekeerd dividend uit zorggeld en opgelegde maatregelen van het IGJ voor het leveren van slechte zorg.

Voorkomen van zorgfraude begint bij het beleid en de uitvoeringskaders. Hierin kan de gemeente vastleggen welke eisen zij stellen aan zorgorganisaties op het gebied van maatschappelijk handelen en bedrijfsethiek. Daarnaast is het van belang om in het contract voorwaarden op te nemen met betrekking tot duur en intensiteit van de te leveren zorg, maar ook het handelen en de verantwoording vanuit de zorgaanbieder. Tenslotte dient door de gemeente een proces te zijn ingericht waarmee de rechtmatigheid en doelmatigheid van de geleverde zorg kan worden getoetst en waarmee wordt vastgesteld dat aan de contractueel overeengekomen voorwaarden wordt voldaan door de zorgorganisatie. Hierin kan samenwerking worden gezocht met overige gemeentes in de regio.

Op 4 december jl. is de nieuwe modelverordening jeugdhulp gepubliceerd door de VNG. Hierin wordt rekening gehouden met de stijgende uitgaven in de Jeugdzorg en de afspraken vanuit de Hervormingsagenda Jeugd. Het is van belang om het beleid en de uitvoering van de jeugdwet aan te passen op deze gewijzigde verordening.

2.2 Ontwikkelingen gemeente Diemen

Grondexploitaties

In de gemeente zijn een aantal grote grondexploitaties onderhanden: Holland Park, Plantage de Sniep en Buitenlust. Eind 2024 is een nieuwe grondexploitatie geopend, de Harmonielaan. We hebben gesprekken gevoerd met verschillende functionarissen van de gemeente Diemen over het interne proces voor het beheersen van grondexploitaties, zowel voor de gemeente zelf als voor derden (faciliterend grondbeleid). Tijdens deze gesprekken hebben we aandachtspunten besproken voor de jaarafsluiting van 2024.

Ons beeld is dat de betrokken functionarissen goed op de hoogte zijn van de geldende wet- en regelgeving en de documentatievereisten met betrekking tot het schattingsproces. Ieder kwartaal worden ontwikkelingen gerapporteerd aan de projectdirecteuren, en jaarlijks wordt het MPG geactualiseerd. Mede op verzoek van de afdeling gronzaken zullen wij de grondexploitaties controleren voorafgaand aan de eindejaarscontrole, zodat het MPG tijdig kan worden vastgesteld. Op basis van een nadere analyse van de portefeuille zien we op dit moment geen significante risico's in de grondexploitaties.

Gemeente Diemen voert een situationeel grondbeleid met de voorkeur voor faciliterend grondbeleid. Hiermee beperkt de gemeente zich tot haar regulerende en publiekrechtelijke taak.

2.3 Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Het college heeft de rechtmatigheidsverantwoording voorgaand jaar voor het eerst afgegeven. De totstandkoming van de rechtmatigheidsverantwoording is een proces met interactie tussen verschillende gremia dat start bij het bepalen van de verantwoordingsgrens door de raad. Deze verantwoordingsgrens heeft de gemeente Diemen vastgesteld op 2% van de lasten inclusief onttrekking reserves. De gemeenteraad zal dit naar verwachting vaststellen in het controleprotocol en het normenkader 2024 op 12 december 2024. Wij adviseren u de uitgangspunten voor 2025 vroegtijdig in het jaar vast te stellen zodat de organisatie hierop kan anticiperen.

Tijdens onze interim-controle hebben wij vernomen dat in de 4^e kwartaalbrief diverse budgetoverschrijdingen als begrotingswijzigingen zijn doorgevoerd om de begroting bij te stellen op basis van de laatste prognoses. Naar verwachting neemt hierdoor de onrechtmatigheid voor het begrotingscriterium af. Het nadeel van deze methodiek is dat het budgetrecht van de raad formeel in stand blijft, maar in de praktijk mogelijk aan waarde verliest bij bijstellingen later in het kalenderjaar. Ons advies is om met de raad in gesprek te gaan over de gewenste werkwijze.

Wijziging wet - en regelgeving

Het wetgevingstraject rondom de rechtmatigheidsverantwoording is nog niet afgerond. Bij het schrijven van deze management letter zijn de wijzigingen in het BBV en BADO in verband met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording voor advisering voorgelegd aan de Raad van State. Wijzigingen met betrekking tot de wettelijke materialiteit in het kader van de jaarrekeningcontrole en de bandbreedte voor de verantwoordingsgrens zijn niet te verwachten.

Op 22 oktober 2024 is een aangepaste kadernota uitgebracht die de spelregels voor de rechtmatigheidsverantwoording verduidelijken. De impact hiervan is beperkt. Wij houden u uiteraard op de hoogte omtrent de ontwikkelingen op dit vlak en de mogelijke impact hiervan op uw organisatie en de jaarrekeningcontrole.

Mogelijke doorontwikkeling VIC

Er is een belangrijke coördinerende rol voor de VIC weggelegd ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording. U heeft de processen zo ingericht dat met name de VIC-werkzaamheden, vastleggingen en uitkomsten de basis vormen voor de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording. De verantwoordelijkheden voor de rechtmatigheidsverantwoording liggen veel breder, alle organisatieonderdelen en het voltallige college zijn hiervoor verantwoordelijk. Het toetsen op de werking van systemen of het eventueel aanvullen met gegevensgerichte werkzaamheden kan ook bij de teams zelf (eerste lijn) of in de tweede lijn worden belegd. Dan kan de VIC meer acteren als derde lijn waarbij het hun taak is om de betrouwbaarheid van informatievoorziening van de eerste en tweede lijn te beoordelen. Er vindt dan een verschuiving plaats van 'de VIC als onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording naar 'de VIC als bevestiging van de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording van de verschillende teams'. Dit is een ontwikkeling die u nog kunt maken en die helpt meer in control te zijn in de lijn, fouten te voorkomen en het lerend vermogen in de organisatie te vergroten.

Samenwerking VIC

Wij steunen zoveel mogelijk op de door u uitgevoerde (verbijzonderde) interne controlewerkzaamheden. Wij hebben gedurende het boekjaar afstemming gehad over het controleplan en de uit te voeren werkzaamheden door de VIC. De documentatievoorschriften en steekproefmethode voor de werkzaamheden zijn afgestemd. Ook de af te bakenen populaties voor de steekproeven zijn afgestemd met ons. De tijdigheid van de werkzaamheden van de VIC is van belang. In het kader van een goede samenwerking stemmen wij onze werkprogramma's af met de VIC, zodat eenzelfde controleaanpak wordt uitgevoerd. Wij zetten de goede samenwerking met de VIC graag voort.

2.4 Informatiebeveiliging en cybersecurity 1/2

Informatiebeveiliging en cybersecurity

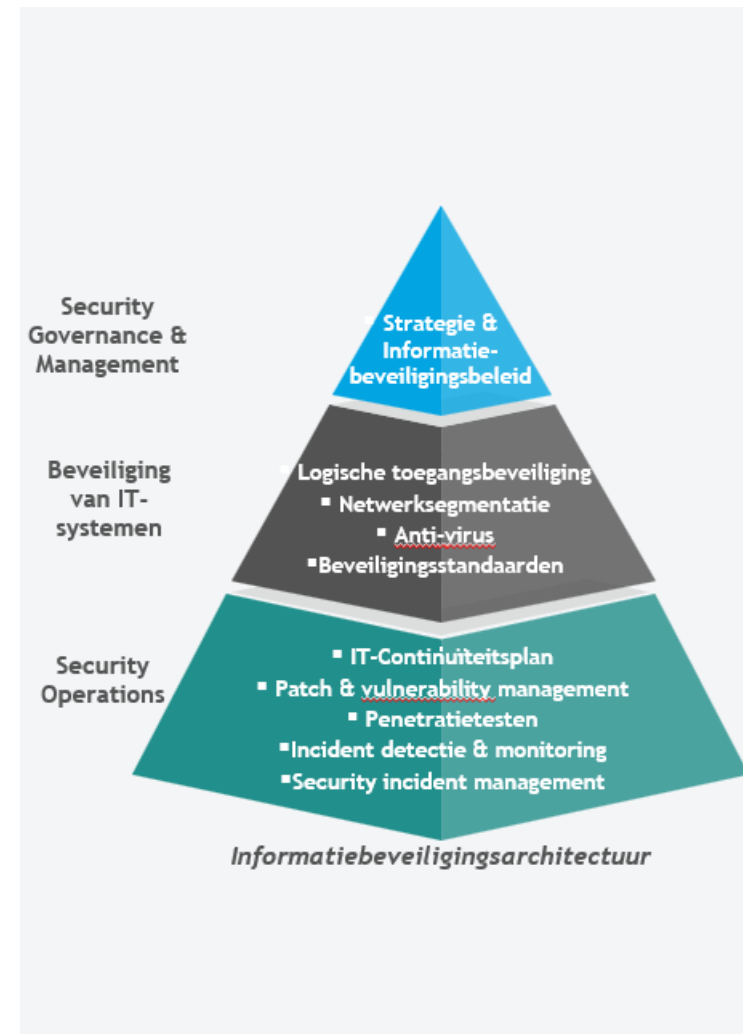
Vanuit onze natuurlijke adviesrol attenderen wij u graag op een aantal ontwikkelingen op het gebied van IT. Afgelopen jaren is er meer aandacht voor cybersecurity risico's ontstaan, mede door verhoogde (media)aandacht voor cybersecurity incidenten. Deze toegenomen aandacht voor cybersecurity risico's leeft bij zowel management, toezichthouders als ook het maatschappelijk verkeer. Organisaties zijn in sterke en toenemende mate afhankelijk van de continuïteit van IT-systemen. Zelfs zodanig dat bij het uitvallen of gijzeling (via ransomware) van de IT-systemen de bedrijfscontinuïteit geraakt kan worden. Dit kan daarmee een continuïteitsrisico in het kader van de jaarrekening met zich meebrengen.

Een cybersecurity incident, een incident als gevolg van activiteiten/ calamiteiten in het cyberdomein (digitale domein) kan resulteren in:

- ▶ Verstoringen in bedrijfsvoering (en daarmee eventueel continuïteit);
- ▶ Datalekken door ongeautoriseerde toegang tot gegevens;
- ▶ Fraude (beïnvloeding/manipulatie van gegevens);
- ▶ Aanzienlijke reputatieschade;
- ▶ Diefstal.

Als gevolg van de snelheid waarmee het digitale (cyber)domein zich ontwikkelt is het zeer belangrijk om continu en grondig te evalueren of cybersecurity risico's nog passend (juist en volledig) worden geadresseerd. Dit kunt u doen door veranderingen in dreigingen of kwetsbaarheden te identificeren en de effectiviteit van getroffen maatregelen periodiek te toetsen.

Op de volgende slide gaan wij verder in op de impact van de NIS2 richtlijn op uw organisatie en ons beeld van de informatiebeveiliging bij gemeente Diemen. Onze detailbevindingen uit de IT audit zijn opgenomen in hoofdstuk 3.5.

2.4 Informatiebeveiliging en cybersecurity 2/2

Network and Information Security 2 (NIS2)

NIS2 - digitale weerbaarheid verankerd in wet- en regelgeving vanuit de EU

Om de digitale weerbaarheid van organisaties te verhogen is de NIS2 (Network and Information Security 2) richtlijn vanuit de EU vastgesteld. De NIS2 richtlijn is een update van de in 2016 ingevoerde NIS-richtlijn. In Nederland ook wel bekend als NIB2 (Netwerk- en informatiebeveiligingsrichtlijn) en/of de Wbni (Wet Beveiliging Netwerk- en Informatiesystemen). Lokale overheden zijn door de NIS2 aangewezen als organisaties die van vitaal belang zijn voor de samenleving waardoor ook uw organisatie verplicht is om de NIS2-maatregelen te implementeren.

Belangrijk is dat NIS2 aanvullende eisen stelt, die niet volledig door de huidige Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) worden afgedekt, wat betekent dat in de komende periode additionele maatregelen moeten worden getroffen ten einde aan NIS2 te voldoen.

De volgende verplichtingen vallen onder NIS2:

- ▶ **Zorgplicht:** organisaties dienen een risicobeoordeling uit te voeren en op basis daarvan passende maatregelen te nemen om hun diensten te beveiligen.
- ▶ **Opleidingsplicht:** bestuursorganen dienen opgeleid te zijn, en optioneel ook werknemers, om cyberrisico's te identificeren, impact te bepalen en beveiligingsmaatregelen te selecteren.
- ▶ **Meldplicht:** cyberincidenten dienen binnen 24 uur bij de toezichthouder te worden gemeld. Tevens dient een cyberincident ook bij een sectorspecifiek Computer Security Incident Response Team (CSIRT) te worden gemeld, wat eventueel hulp en bijstand kan verlenen.
- ▶ **Toezicht:** een onafhankelijk toezichthouder zal naleving van de verplichtingen uit de richtlijn borgen.

Op basis van onze werkzaamheden hebben wij geconstateerd dat de gemeente op de hoogte is van het cybersecurityrisico dat zij loopt als organisatie. Zo heeft de gemeente meerdere onderzoeken laten uitvoeren naar de zwakheden in de IT-systemen van de gemeente.

De NIS2-richtlijn zal worden omgezet in nationale wetgeving zijnde de 'Cyberbeveiligingswet' en de 'CER-richtlijn in de Wet weerbaarheid kritieke entiteiten'. Het omzetten van de richtlijnen heeft vertraging opgelopen. De huidige verwachting is dat beiden wetten in het derde kwartaal van 2025 in werking treden.

Naar aanleiding van de Cyberbeveiligingswet worden uitdagingen verwacht op het gebied van:

- Scholing van medewerkers, specifiek bestuurders, op het gebied van informatiebeveiliging en risico management
- Het implementeren van een gedegen incident management procedure, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen de verschillende typen incidenten.

De bestaande procedure dient hiervoor herijkt te worden, doordat de procedure momenteel beperkt is tot datalekken en ICT-incidenten.

2.5 Wet DBA

Kwalificatie van arbeidsrelaties

Het aantal zelfstandigen zonder personeel (zzp) is de afgelopen jaren flink gestegen. Een deel van deze groep kwalificeert als schijnzelfstandige. Dit betekent dat op basis van wet- en regelgeving eigenlijk sprake is van een arbeidsovereenkomst. Het kabinet vindt deze situatie onwenselijk, omdat de beschermende werking van het arbeidsrecht wordt ontlopen en het sociale stelsel onder druk komt te staan. Daarom zet het kabinet de komende jaren in op het aanscherpen van regels en handhaving.

Sinds de introductie van de Wet DBA in 2016 is sprake van een handhavingsmoratorium. Dit betekent dat de Belastingdienst niet controleert en handhaaft op het bestaan van een dienstbetrekking, tenzij sprake is van kwaadwillendheid. Vanaf 1 januari 2025 komt het handhavingsmoratorium naar verwachting te vervallen en gaat de Belastingdienst weer volledig handhaven. Hierdoor kunnen naheffingsrisico's ontstaan.

Daarnaast werkt het kabinet aan nieuwe wetgeving voor de beoordeling van arbeidsrelaties. In het Hoofdlijnenakkoord is te lezen dat de behandeling van deze wetgeving door het nieuwe kabinet zal worden voortgezet. Kort gezegd zal de nieuwe wetgeving meer nadruk leggen op de vraag of het werk en de werkende organisatorisch zijn ingebed in de organisatie van de werkverschaffer. Daarmee wordt bedoeld of het werk een kernactiviteit van de organisatie vormt en zij aan zij met werknemers wordt verricht. In dat geval zal eerder sprake zijn van een arbeidsovereenkomst. De nieuwe wetgeving zal naar verwachting niet eerder ingaan dan 1 januari 2026.

Organisaties die werken met zelfstandigen die eigenlijk werknemer zijn lopen financiële risico's. Zo is er vanaf 1 januari 2025 sprake van een naheffingsrisico vanuit de Belastingdienst. Ook kunnen zelfstandigen die eigenlijk werknemer zijn vorderingen instellen op grond van arbeidsrechtelijke verplichtingen en kunnen verplichte pensioenregelingen leiden tot pensioenvorderingen. Om dergelijke risico's te voorkomen is het voor organisaties die zelfstandigen inhuren van belang om de huidige inhuur van zelfstandigen en het inhuurproces onder de loep te nemen.

Gemeente Diemen heeft de opdrachten voor inhuur van personeel Europees aanbesteed bij professionele partijen. Echter, bestaat het risico nog op basis van ketenaansprakelijkheid. Dit onderwerp is bekend bij de gemeente en werken aan het in kaart brengen van de zzp'ers om hierop te kunnen anticiperen.

De opdracht tot inhuur van personeel tot en met schaal 6 is Europees aanbesteed bij professionele partijen. Voor deze inhuur van personeel is het risico op ketenaansprakelijkheid zeer laag.

Het inhuren van personeel hoger dan schaal 7 verloopt via een brokerconstructie. Hierbij vindt door de broker monitoring plaats op het risico op ketenaansprakelijkheid, door toezicht op de opdrachtvoorwaarden en het dienstverband.

2.6 Relevante wijzigingen in het BBV

Notitie Rente

De belangrijkste wijziging uit de notitie rente betreft een aanpassing in de toerekening van de rentelasten aan de grondexploitaties. Tot en met 2023 is het alleen toegestaan om de werkelijke rente over het vreemd vermogen (naar rato) toe te rekenen aan de grondexploitaties. Dit geldt tevens voor de toekomstige rentelasten. Met ingang van boekjaar 2025 (en eventueel 2024) wordt voor grondexploitaties geen onderscheid meer gemaakt in het BBV, waardoor de rentetoerekening plaatsvindt op basis van de reguliere omslagrente. Voor de gemeente Diemen leidt dit tot een verhoogde rentetoerekening die een negatief effect heeft op de verwachte eindwaarde van de verschillende grondexploitaties. Wij adviseren om de notitie Rente vanaf boekjaar 2024 toe te passen, zodat de rente-effecten verwerkt kunnen worden in de waardering van uw grondexploitaties. Wij adviseren een weloverwogen keuze te maken in het toepassen van de toerekening van rente aan het eigen vermogen en de voorzieningen.

Notitie Grondbeleid in begroting en jaarstukken

De belangrijkste wijzigingen in de notitie grondexploitatie zien toe op de wijzigingen ten aanzien van de omgevingswet, die onder andere hebben geleid tot een aanpassing van de lijst met verhaalbare kostensoorten. Deze wijzigingen gaan, in verband met de invoering van de Omgevingswet in per 1 januari 2024. Deze wijzigingen hebben met name invloed op verslaggevingsaspecten bij faciliterend grondbeleid. De overige wijzigingen zien met name toe op de voorwaarden voor warme gronden, de voorbereidingskosten en gemengde projecten. Daarnaast is de rentetoerekening, zoals hierboven toegelicht gewijzigd.

Notitie Overhead

De commissie BBV heeft in de notitie Overhead 2023 de regelgeving met betrekking tot de toerekening van Overhead geactualiseerd, verduidelijkt en samengevoegd in één notitie. De notitie is van toepassing vanaf begroting 2025. De belangrijkste uitspraken en aanbevelingen zijn als volgt:

- Stellige uitspraak: Voor de berekening van de tarieven voor de lokale heffingen moet de methodiek voor toerekening van overhead worden gebruikt zoals deze is opgenomen in de financiële verordening. Deze methodiek mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead.
- Stellige uitspraak: de definitie van overhead is aangescherpt waardoor alle functies die onderdeel uitmaken van een specifieke taak geen onderdeel zijn van de overhead.
- Aanbevelingen: De commissie adviseert om overhead niet bij de begroting vorm te geven maar door middel van de financiële verordening of door een notitie overhead aan de raad voor te leggen en deze periodiek te herzien. In deze nota neemt de gemeente keuzes op ten aanzien van: kaderstelling, methodiek en onderscheiding primaire processen en overhead.

Nieuw pensioenstelsel en Appa-aanspraken

De regering heeft besloten dat met de invoering van het nieuwe pensioenstelsel ook de Appa-pensioenaanspraken van politieke ambtsdragers in een pensioenfonds ondergebracht moeten worden. Wij attenderen u graag op de eind oktober hierover gepubliceerde [Q&A](#) door de commissie BBV. Wij houden u uiteraard op de hoogte over de ontwikkelingen op dit vlak en de mogelijke impact hiervan op uw organisatie en de jaarrekeningcontrole.

2.7 Duurzaamheidsverantwoording

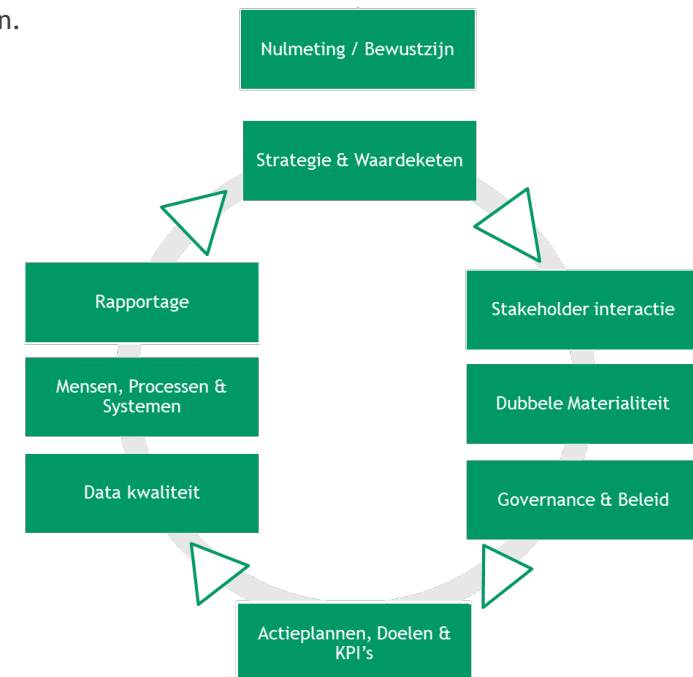
Context & ontwikkelingen

Uit onderzoek van BDO en de Rijksuniversiteit Groningen in 2023, waarvan in 2025 een actualisatie wordt gepubliceerd, blijkt dat de activiteiten die gemeenten bedenken en uitvoeren nog maar beperkt concreet en meetbaar terugkomen in beleid en verantwoording. Deze observaties en de toenemende aandacht voor duurzaamheid vanuit bedrijven en banken hebben geleid tot de oprichting van "The Coalition of the Willing", een samenwerking tussen onder andere gemeenten, banken, BDO en het CBS. Deze groep heeft een handreiking uitgebracht om decentrale overheden te ondersteunen bij het selecteren, structureren en inzicht bieden in de voor hen meest relevante duurzaamheidsthema's, inclusief de wijze waarop deze informatie in begrotingen en jaarstukken kan worden opgenomen voor meer transparantie richting belanghebbenden.

Hoewel gemeenten momenteel nog niet verplicht zijn om hierover te rapporteren, krijgen zij wel steeds meer te maken met duurzaamheidseisen vanuit bedrijven, banken en andere belanghebbenden. Het is niet uitgesloten dat gemeenten in de toekomst ook verplicht zullen worden om te rapporteren over de belangrijkste duurzaamheidsindicatoren. Het Ministerie van Binnenlandse Zaken buigt zich momenteel over deze kwestie en zal, al dan niet via de Commissie BBV, verdere duiding geven over eventuele rapportageverplichtingen voor gemeenten.

De betrokkenheid van het CBS bij de handreiking heeft geleid tot de ontwikkeling van een set aan relevante duurzaamheidsindicatoren, waarvoor het CBS veelal data beschikbaar heeft of aan de ontsluiting en monitoring hiervan werkt. Dit biedt gemeenten de mogelijkheid om naast hun eigen data, ook gebruik te maken van externe data.

Wij raden aan om kennis te nemen van de handreiking en een dialoog tussen college en raad te starten over de route naar meetbaar en transparant duurzaamheidsbeleid. Omdat er momenteel nog geen verplichte toepassing is, is er ruimte om keuzes te maken in de indicatoren of duurzaamheidsthema's, bijvoorbeeld door te beginnen met de meest impactvolle thema's. Door ervaring op te doen, kan het inzicht en de verantwoording geleidelijk worden verbeterd. Tegelijkertijd wordt verwacht dat er de komende periode meer informatie en praktische handvatten beschikbaar zullen komen en dat er op termijn een reactie zal volgen vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken of de commissie BBV. Het is belangrijk om deze ontwikkelingen in de gaten te houden en hierop in te spelen.

3. Bevindingen interim-controle jaarrekening

3.1	<u>Onze werkzaamheden</u>	19
3.2	<u>Onze werkzaamheden bij de processen</u>	20
3.3	<u>Overzicht van onze bevindingen bij de processen</u>	21

3.1 Onze werkzaamheden

1/3 Belangrijkste risico's voor onze controle

Controleaanpak en doel van de interim-controle

Het doel van de jaarrekeningcontrole is een oordeel tot uitdrukking brengen over de getrouwheid van de jaarrekening van Gemeente Diemen. De controle heeft onder meer betrekking op het overwegen van de interne beheersing die voor het opstellen van de jaarrekening relevant is, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden passend zijn, maar niet met het doel een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing tot uitdrukking te brengen. Het gaat hierbij niet alleen over de kwaliteit van de accountantscontrole, maar ook over de wijze waarop Gemeente Diemen hiervan kan profiteren.

Op basis van onze bevindingen bij deze werkzaamheden, geven wij, in het kader van onze natuurlijke adviesfunctie, in deze management letter aanbevelingen over de opzet van de administratieve organisatie en berichten wij u over vastgestelde tekortkomingen in de uitvoering daarvan en in hoeverre corrigerende maatregelen door management zijn genomen.

De aangelegenheden waarover wij rapporteren betreffen die tekortkomingen die tijdens de controle zijn geïdentificeerd en waarbij wij van mening zijn dat deze voldoende belangrijk zijn om verslag van te doen.

Onze inschatting van de risico's

In het kader van de controle van de jaarrekening 2024 en onze aanpak hebben wij een zogenaamde initiële risico-inschatting gemaakt. Wij zien de volgende potentiële risico's in de controle van de jaarrekening van Gemeente Diemen:

- In onze controlestandaarden (NV COS) wordt expliciet het risico van management override (bewuste beïnvloeding door bestuur of management van de jaarcijfers) als belangrijk te onderkennen theoretisch risico benoemd. Als accountant moeten wij in onze werkzaamheden hier specifiek aandacht aan besteden. Wij zijn van mening dat de mogelijkheden, om buiten de getroffen interne beheersmaatregelen invloed uit te oefenen op de in de jaarrekening gepresenteerde uitkomsten, beperkt zijn. Om het resterende risico te beperken beoordelen wij schattingsprocessen en bijzondere journaalposten in detail.

Het risico ten aanzien van een onjuist opgestelde rechtmatigheidsverantwoording hebben wij nu niet ingeschaald als een significant risico. Wij herevalueren onze risico inschatting bij de eindejaarscontrole. Indien de verantwoorde onrechtmatigheden nabij de verantwoordingsgrens liggen is het mogelijk dat wij dit risico opschalen naar een significant risico.

3.1 Onze werkzaamheden

2/3 Belangrijkste risico's voor onze controle

Onze bevindingen

Bij de planning voor de jaarrekeningcontrole houden wij rekening met het risico dat de jaarrekening als gevolg van fraude en onregelmatigheden onjuistheden van materieel belang zou kunnen bevatten. Daarnaast hebben wij beoordeeld in hoeverre sprake kan zijn van een risico omtrent corruptie of een risico omtrent het niet-naleven van wet- en regelgeving.

Eén van de door ons uitgevoerde maatregelen is het bespreken van de mogelijke frauderisico's en mogelijke fraudesituaties op verschillende niveaus binnen de organisatie. Hiertoe hebben wij de mogelijke frauderisico's en -situaties overwogen, wij stelden vast dat u zelf geen frauderisicoanalyse heeft uitgevoerd en/of geen frauderesponsplan beschikbaar heeft. Wij adviseren u hieraan aandacht te besteden.

ONZE BEVINDINGEN			
Fraude	2024	2023	Evaluatie
Frauderisicoanalyse uitgevoerd	●	●	Door de gemeente Diemen is een beperkte frauderisicoanalyse uitgevoerd. Wij adviseren de risico's zo concreet mogelijk te identificeren, de analyse jaarlijks te actualiseren en de voortgang van verbetervoorstellen actief te monitoren en hierover te rapporteren. Door het (periodiek) agenderen van de uitkomsten van de frauderisicoanalyse bij zowel directie, college als auditcommissie kunnen de juiste dialogen gevoerd worden. Dialogen over specifieke risico's, over mitigerende maatregelen en over de risicobereidheid. Een verdere verbetering is de koppeling van frauderisico's aan de processen.
Gedragscode, klokkenluidersregeling en incidentenregistratie	●	●	Bij de gemeente Diemen is een gedragscode voor de raad, gedragscode voor de burgermeester & wethouders, een regeling melding vermoeden van een misstand en een klokkenluidersregeling vastgesteld.
Frauderesponsplan	●	●	De gemeente Diemen heeft geen frauderesponsplan. Een dergelijk plan helpt de organisatie en medewerkers om buiten een crisissituatie te bepalen wie bij een incident in actie moet komen. We adviseren dit vast te leggen, met name handelswijze direct bij ontdekken, de escalatieladder en het omgaan met vertrouwelijke informatie.
Informatiebeveiliging & privacy	●	●	De gemeente Diemen heeft een algemene privacyverklaring waarin het beleid rondom informatiebeveiliging, digitale privacy, persoonsgegevens, datalekken en klachten zijn opgenomen.
M&O Beleid	●	●	De gemeente heeft maatregelen getroffen om misbruik en oneigenlijk gebruik te voorkomen. Deze maatregelen zijn verwerkt in de verschillende organisatorische processen. Er is geen sprake van een overkoepeld M&O beleid binnen de gemeente.

3.1 Onze werkzaamheden

3/3 Belangrijkste risico's voor onze controle

Risicoanalyse

Bij de beoordeling van het risico omtrent corruptie hebben wij gekeken naar opdracht specifieke omstandigheden, zoals de geografische plaats van de activiteiten, de sectoren waar corruptie meer dan gemiddeld voorkomt en hebben we beoordeeld in hoeverre wetgeving van invloed kan zijn.

De belangrijkste fraude- en corruptierisico's zijn hieronder weer gegeven. Per onderwerp zullen wij voortaan, in alle gevallen, rapporteren in onze controleverklaring over wat de meest belangrijke frauderisico's zijn, over de inschatting van het college om de risico's vanuit de bedrijfsvoering financieel op te vangen en hoe op beide thema's in de controle is ingespeeld.

AANDACHTSGEBIED	RISICO-INSCHATTING	Controle-aanpak op hoofdlijnen
Management override	Significant en fraude-element	• Testen van de werking van controls op journaalposten, gegevensgerichte beoordeling van memoriaalboekingen en extracomptabele boekingen. • Beoordeling van (het geheel van) schattingen. • Beoordeling van de geschiktheid van boekingen voor belangrijke transacties die buiten de normale bedrijfsuitvoering van het onderdeel liggen of anderszins ongebruikelijk zijn.

Nadere toelichting over management override: Het risico dat management de interne beheersmaatregelen doorbreekt wordt altijd verondersteld aanwezig te zijn bij een accountantscontrole. Voorbeelden bij een gemeente zijn het onrechtmatig beïnvloeden van budgetten, bewust verschuiven van kosten tussen budgetten, het verhogen of verlagen van voorzieningen en schattingen of het aanpassen van (verkoop) prijzen bij projecten.

Dit risico is niet geïdentificeerd naar aanleiding van specifieke omstandigheden binnen de gemeente.

(Non-)Compliance

Wij hebben aandacht besteed aan de compliance met de voor u van toepassing zijnde wet- en regelgeving en overige bepalingen voor zover wij die van belang achten in het kader van onze controle van de jaarrekening. Hierbij hebben wij de naleving van wet- en regelgeving besproken, mede aan de hand van de door u opgestelde analyse in de compliance-vragenlijst.

Bij die werkzaamheden hebben wij geen materiële non-compliance geconstateerd.

3.2 Onze werkzaamheden bij de processen

Belangrijkste processen

Aan de navolgende processen hebben wij specifiek aandacht geschonken tijdens onze interim-controle:

► Bedrijfsvoering

- Planning-en-control
- Inkoop en betalingsorganisatie
- Aanbestedingen (inclusief rechtmatigheidsverantwoording)
- Personeel
- Verbonden partijen
- Verbijzonderde Interne controle
- Beheer specifieke uitkeringen

► Sociaal

- Participatiewet
- Jeugdzorg
- Subsidieverstrekingen
- Wet maatschappelijke ondersteuning

► Ruimtelijk domein

- Belastingen
- Grondexploitaties
- Parkeeropbrengsten

Voor elk proces beoordelen wij de volgende onderdelen:

- **AO/IB:** Is sprake van een actuele en toereikende procesbeschrijving met voldoende beheersmaatregelen?
- **IT-maatregelen:** Zijn in en rondom het systeem voldoende waarborgen getroffen ten aanzien van de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking?
- **VIC:** Heeft de VIC de interne beheersmaatregelen getoetst en kunnen wij daar gebruik van maken?

Indien al deze vragen positief kunnen worden beantwoord, is de organisatie optimaal in control en kunnen ook wij gebruik maken van uw eigen interne beheersing. De vaak tijdrovende en gedetailleerde gegevensgerichte werkzaamheden (die ook nog eens achteraf plaatsvinden), kunnen dan beperkt blijven tot een minimum.

Een totaaloverzicht van de effectiviteit van de processen is opgenomen in hoofdstuk 3.3. De processen waar een significant (fraude)risico mee gemoeid is dan wel waar (significante) bevindingen zijn geconstateerd tijdens onze werkzaamheden zijn vervolgens nader uitgewerkt.

In onze aanpak is de insteek, daar waar mogelijk te steunen op de interne beheersing in de significante processen van de gemeente Diemen. Dit noemen wij een zogenaamde systeemgerichte aanpak, waarbij wij kunnen steunen op toereikende maatregelen in uw processen en systemen. Daarbij maken wij, indien mogelijk, gebruik van uw eigen verbijzonderde interne controle (VIC).

In het kader van onze controle hebben wij de processen beoordeeld, zoals opgenomen op pagina 'overzicht bevindingen t.a.v. processen'. De gemeente heeft meerdere processen met financiële gevolgen. Voor de accountantscontrole zijn alleen de processen met de grootste risico's dan wel met specifieke aandacht vanuit de gemeenteraad beoordeeld. De specifieke aandachtspunten vanuit de gemeenteraad zien ten dele toe op werkzaamheden die wij uitvoeren bij de eindejaarscontrole.

3.3 Overzicht van onze bevindingen t.a.v. de processen

In het volgende overzicht geven wij weer in hoeverre de processen voldoen aan de genoemde normen (zie ook hoofdstuk 3.4 en 3.5 t.a.v. ICT).

Samenvatting effectiviteit van de processen

Op basis van onze uitgevoerde werkzaamheden komen wij op dit moment tot de conclusie dat de beheersorganisatie van de gemeente (voor zover relevant voor de controle van de jaarrekening) in opzet voldoende tot goed scoort, rekening houdend met de uitkomsten van de werkzaamheden van de VIC.

Vanuit de managementletter 2023 hebben we in de kolom “t.o.v. 2023” een ontwikkeling opgenomen. De pijltjes weergeven in hoeverre de kwaliteit van interne beheersing in het proces zich heeft ontwikkeld.

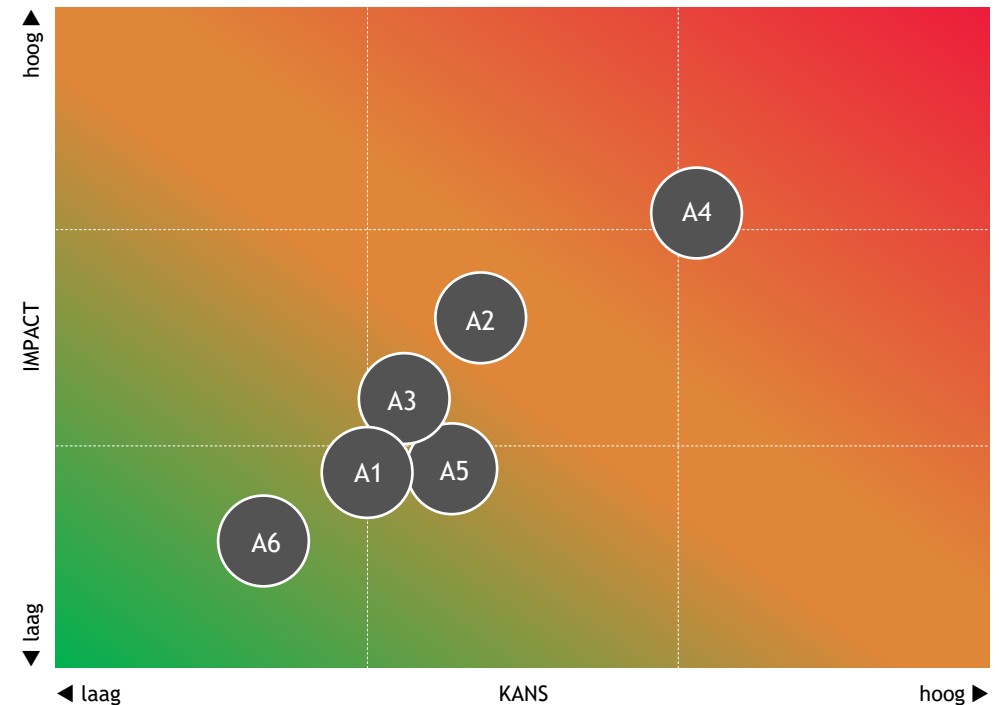
Vanuit een risicobenadering hebben wij de applicaties Key2Financiën en Suite4SociaalDomein meegenomen in de IT audit. Onze controle is vanuit efficiëntie-overwegingen overwegend gegevensgericht.

De aanknopingspunten voor het verbeteren van de beheersing van de processen zijn opgenomen op de volgende pagina en in hoofdstuk 1 en 2 met de belangrijkste bevindingen en ontwikkelingen.

Processen				
	Opzet/ bestaan 2024	Impact IT	VIC	Ontwikkeling t.o.v. 2023
Planning & Control	●	●	●	→
Inkopen en betalingen	●	●	●	→
Aanbestedingen	●	●	●	→
Personeel	●	○	●	→
WMO	●	●	●	→
Jeugdzorg	●	●	●	→
Participatiewet	●	●	●	→
Subsidieverstrekking	●	○	●	→
Belastingen	●	○	●	→
Grondexploitatie	●	●	○	→

3.3 Overzicht van de bevindingen t.a.v. de processen

OVERZICHT DETAILBEVINDINGEN	
A	Detailbevindingen processen
A1	Planning & Control - Periodiek herzien frauderisicoanalyse en vaststellen M&O beleid
A2	Planning & Control - Verbeteren regiefunctie gemeente op aan Duo+ uitbestede (VIC-)werkzaamheden
A3	Inkopen & Aanbesteden - Inrichting van een verplichtingenadministratie
A4	Inkopen & Aanbesteden - Inrichting van het inkoop- en aanbestedingsproces
A5	Inkopen & Aanbesteden - Opstellen van actuele procesbeschrijving
A6	Belastingen - Aansluiten van de kwartaalrapportages van Gemeentebelastingen Amstelland op de financiële administratie

Hierboven is een grafische weergave opgenomen van onze visie op de mate van risico en impact van de geconstateerde bevindingen in relatie tot de maatregelen van interne beheersing in de relevante processen.

Voor de bevindingen die belangrijk zijn én een hoge impact hebben adviseren wij u deze zo spoedig mogelijk te adresseren.

Een aantal bevindingen zijn gelijk aan de management letter 2023. Enkele bevindingen zijn bij de gemeente onderhanden. Zo geeft de gemeente meer invulling aan de regiefunctie richting DUO+ voor de VIC-werkzaamheden.

4. Bevindingen IT Audit

4.1	<u>IT-beheersmaatregelen</u>	26
4.2	<u>Bevindingen IT-beheer Key2Financiën</u>	27
4.3	<u>Bevindingen IT-beheer Suite 4 Sociaal Domein</u>	28

4.1 IT-beheersmaatregelen

IT-audit algemeen

In het kader van de jaarrekeningcontrole is een IT-audit uitgevoerd bij samenwerkingsorganisatie Duo+, aangezien Duo+ het IT beheer verzorgt voor gemeente Diemen, gemeente Uithoorn en gemeente Ouder-Amstel. De IT-audit is primair gericht op de betrouwbaarheid van de gegevensverwerking ten behoeve van de totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat de uitkomsten van de IT-audit geïnterpreteerd moeten worden met de uitkomsten van de andere werkzaamheden van de accountant en de IT-audit zich niet primair richt op het doen van uitspraken omtrent de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan.

Het inzicht in de betrouwbare werking van IT-systemen en applicaties en het gebruik daarvan door gemeente Diemen, gemeente Uithoorn en gemeente Ouder-Amstel, vormen een onderdeel van de kwaliteit van de interne beheersing en de administratieve organisatie. Algemene IT-beheersmaatregelen (hierna: IT General Controls) rond uw kritieke systemen leveren daarnaast onder meer een belangrijke bijdrage aan het mitigeren van de risico's op onbeheerste wijzigingen, ongeautoriseerde handelingen en het optreden van verstoringen en het beperken van de impact op de gegevensverwerking.

De bevindingen zoals gerapporteerd in deze management letter zijn gericht geweest op het beoordelen van de opzet en het vaststellen van het bestaan van algemene IT-beheersmaatregelen voor zover relevant voor de jaarrekeningcontrole. Wij hebben in samenwerking met onze IT-auditors deze maatregelen beoordeeld om de impact van de risico's vanuit IT te kunnen vaststellen voor die systemen en applicaties die gekoppeld zijn aan de voor ons relevante processen en posten.

Op het moment dat de intern getroffen IT General Controls rondom de applicaties in scope niet (bewijsbaar) voldoende aanwezig zijn, dan heeft dit mogelijk invloed op interne beheersingsmaatregelen in de applicaties en rapportages vanuit de applicaties. De impact van de bevindingen met betrekking tot de IT General Controls zal bij de betreffende processen worden behandeld.

Toelichting status IT General Controls

Het hierna opgenomen schema bevat een weergave van de status van de opzet en het bestaan van de door ons in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte IT General Controls in het huidig jaar en in voorgaand jaar binnen de onderzochte systemen, zijnde Key2Financiën en Suite4SociaalDomein.

Daarnaast zijn hier onder bevindingen met betrekking tot de IT General Controls tekstueel nader toegelicht per item, verdeeld naar logische toegangsbeveiliging, change management en voor de applicaties continuïteit gerelateerd aan de IT-omgeving.

De scope van relevante IT General Controls wordt jaarlijks beoordeeld en kan hierdoor afwijken van de scope van voorgaande jaren.

4.2 Bevindingen IT-beheer | Key2Financiën

PROCES	2023	2024	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure autorisatiebeheer	●	●	Wij hebben vastgesteld dat rechten in de basis toegekend op eigen inzicht van de applicatiebeheerder. Hiervoor wordt ook regelmatig een kopie van een bestaande gebruiker genomen. Dit is nog geen geautomatiseerd proces. Gezien een autorisatiematrix mist is het niet te herleiden of er gebruikers bestaan met te veel rechten. Voor de uitdiensttreding hebben wij geen relevante uitzonderingen geconstateerd.
2. Periodieke controle op toegang en juistheid ingerichte autorisaties	●	●	Wij hebben vernomen dat geen controle naar de juistheid van de ingerichte autorisaties wordt uitgevoerd en opvolging van bijzonderheden wordt niet zichtbaar gedocumenteerd.
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot applicaties	●	●	Het aantal generieke accounts is verklaarbaar vanuit beheeroogpunt.
4. Authenticatie	●	●	De wachtwoordinstellingen voldoen aan de daaraan te stellen eisen.
5. Administrator- en superuser-accounts	●	●	Accounts met beheerrechten zijn ingeperkt ten opzichte van afgelopen audit.
Change management			
6. Wijzigingsbeheer	●	●	Wijzigingen worden ontwikkeld door leverancier Centric. Wij hebben vernomen dat vervolgens door de functioneel beheerders van Duo+ een beoordeling op de release notes wordt gedaan, testwerkzaamheden worden uitgevoerd en een akkoord voor in productie name wordt afgegeven. Dit wordt gecentraliseerd vastgelegd in Topdesk. Aangezien ten tijde van de audit nog geen updates zijn doorgevoerd hebben wij het bestaan van deze beheersingsmaatregelen niet kunnen beoordelen.
Continuïteit			
7. Back-up & Recovery	●	●	De verantwoordelijkheid voor back-up & recovery is belegd bij leverancier Centric. Duo+ verkrijgt vanuit Centric geen inzicht in de getroffen beheersingsmaatregelen middels een assurance verklaring.

4.3 Bevindingen IT-beheer | Suite 4 Sociaal Domein

PROCES	2023	2024	KORTE OMSCHRIJVING BEVINDINGEN
Logische toegangsbeveiliging			
1. Procedure autorisatiebeheer	●	●	Wij hebben vastgesteld dat rechten in de basis toegekend op eigen inzicht van de applicatiebeheerder. Hiervoor wordt ook regelmatig een kopie van een bestaande gebruiker genomen. Dit is nog geen geautomatiseerd proces. Gezien een autorisatiematrix mist is het niet te herleiden of er gebruikers bestaan met te veel rechten. Voor de uitdiensttreding hebben wij geen relevante uitzonderingen geconstateerd.
2. Periodieke controle op toegang en juistheid ingerichte autorisaties	●	●	Een periodieke review wordt uitgevoerd op de actualiteit van aanwezige gebruikersaccounts. Juistheid van toegekende autorisaties maakt geen onderdeel uit van deze controle.
3. Identificatie van gebruikers voor toegang tot applicaties	●	●	Het aantal generieke accounts is verklaarbaar vanuit beheeroogpunt.
4. Authenticatie	●	●	De wachtwoordinstellingen in Suite4SociaalDomein voldoen aan de daaraan te stellen eisen.
5. Administrator- en superuser-accounts	●	●	Het aantal accounts met beheerrechten is beperkt tot een noodzakelijk minimum en verklaarbaar vanuit de beheeroogpunt.
Change management			
6. Wijzigingsbeheer	●	●	Wijzigingen worden ontwikkeld door leverancier Centric. Wij hebben vernomen dat vervolgens door de functioneel beheerders van Duo+ een beoordeling op de release notes wordt gedaan, testwerkzaamheden worden uitgevoerd en een akkoord voor in productie name wordt afgegeven. Dit wordt gecentraliseerd vastgelegd in Topdesk. Aangezien ten tijde van de audit nog geen updates zijn doorgevoerd hebben wij het bestaan van deze beheersingsmaatregelen niet kunnen beoordelen.
Continuïteit			
7. Back-up & Recovery	●	●	De verantwoordelijkheid voor back-up & recovery is belegd bij leverancier Centric. Duo+ verkrijgt vanuit Centric geen inzicht in de getroffen beheersingsmaatregelen middels een assurance verklaring.

